

Examen VMBO-GL en TL

2019

tijdvak 2
woensdag 19 juni
13.30 - 15.30 uur

maatschappijkunde CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 42 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 65 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Politiek en beleid

tekst 1

Komt er een fietspadverbod voor scooters?

Het lot van fietsers en scooterrijders ligt donderdag in handen van de Tweede Kamer. Dan wordt waarschijnlijk de maatregel aangenomen om scooters naar de rijbaan te verplaatsen. Er komt dan ook een helmplicht. Actiegroep Geef het Fietspad Terug! heeft er vertrouwen in dat het nu echt gaat gebeuren. Stichting Scooterbelang verwacht juist dat de scooter gewoon op het fietspad blijft. Beide belangengroepen proberen de dagen voor het debat de Kamerleden van hun standpunt te overtuigen.

De vrijwilligers van Geef het Fietspad Terug! roepen fietsers op de politici te e-mailen waarom scooters van het fietspad geweerd moeten worden. De actie wordt ondersteund door de Fietsersbond, die volgens een woordvoerder wel bezorgd is. "Het is de vraag of er een meerderheid voor de wet is. De Kamerleden worden beïnvloed door de lobby van de scooterindustrie. Die zegt dat het gevaarlijk is voor scooters op de rijbaan, maar het gevaar op het fietspad wordt gewoon weggepoetst."

naar: www.at5.nl van 11 december 2017

Lees tekst 1.

1p 1

Politieke besluitvorming verloopt in een aantal fasen.

Fase 1: uiten van wensen en erkennen van wensen als politieke problemen

Fase 2: vergelijken of afwegen van politieke problemen

Fase 3: beslissen over problemen

Fase 4: uitvoeren van besluiten

Welke fase van het politieke besluitvormingsproces is in tekst 1 te herkennen en naar welke fase gaat het?

A Het zit in fase 1 en gaat naar fase 2.

B Het zit in fase 2 en gaat naar fase 3.

C Het zit in fase 3 en gaat naar fase 4.

D Het zit in fase 4 en gaat naar fase 1.

- 2p 2 De drie belangengroepen in tekst 1 proberen de politieke besluitvorming over scooters op de rijbaan te beïnvloeden. Dit kunnen ze doen door bij Kamerleden te gaan lobbyen.
→ Noem twee **andere** manieren waarop de belangengroepen invloed op de politieke besluitvorming kunnen uitoefenen.

tekst 2

Minister onder vuur

De minister van Buitenlandse Zaken moet zich in de Tweede Kamer verantwoorden. Met een verzinsel over aanwezigheid in het buitenhuis van de Russische president heeft de minister zichzelf in de nesten gewerkt. Een groot deel van de oppositie vindt hem nu niet meer geloofwaardig als minister. Vandaag moet hij zichzelf verdedigen in een debat over de kwestie.

naar: www.telegraaf.nl van 13 februari 2018

- 1p 3 Over welke taak van het parlement gaat tekst 2?
- A de adviserende taak
 - B de controlerende taak
 - C de informatieve taak
 - D de wetgevende taak

tekst 3

Wetsvoorstel: lagere straf beledigen koning

Beledigen van de koning blijft strafbaar, maar wordt, als het aan de Kamer ligt, minder zwaar bestraft. Dat bleek tijdens een debat over een wetsvoorstel van D66-Kamerlid Kees Verhoeven.

naar: www.nrc.nl van 5 april 2018

- 1p 4 Leden van de Tweede Kamer beschikken over verschillende rechten. Van welk recht maakt D66-Kamerlid Kees Verhoeven in tekst 3 gebruik? van het recht van
- A amendement
 - B enquête
 - C initiatief
 - D interpellatie

- 2p 5 De koning is het staatshoofd in een monarchie. Deze staatsvorm verschilt van een republiek.
Hieronder volgen vier uitspraken over de Nederlandse monarchie en over een republiek als staatsvorm.
- 1 In de Nederlandse monarchie is de koning onderdeel van de regering.
 - 2 In Nederland wordt de koning gekozen door de burgers.
 - 3 In Nederland is de koning verantwoordelijk voor het beleid dat door de ministers wordt uitgevoerd.
 - 4 In een republiek wordt het staatshoofd gekozen door de burgers.
- Geef van elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
uitspraak 1 = ...
uitspraak 2 = ...
uitspraak 3 = ...
uitspraak 4 = ...
- 2p 6 In een vmbo 4-klas wordt het referendum behandeld. Aan het einde van de les vraagt de docent aan Naomi of zij voor of tegen het houden van een referendum is. Naomi zegt dat zij voor het houden van een referendum is, want kiezers hebben dan direct invloed op het politieke proces.
→ Noem twee **andere** argumenten voor het houden van een referendum.

tekst 4

De grondleggers van de EU

Een aantal politieke leiders gaven in 1957 de aanzet tot het ontstaan van de Europese Unie zoals we die nu kennen. Zonder hun energie en motivatie zouden we nu niet in de stabiele omstandigheden leven die we zo vanzelfsprekend vinden. Deze politieke leiders wilden dezelfde doelen bereiken.

naar: europa.eu van november 2018

Lees tekst 4.

- 1p 7 Hieronder volgen vijf doelen:
- 1 invoeren van eenzelfde munt
 - 2 verbeteren van de mensenrechten
 - 3 verbeteren van de veiligheid
 - 4 verbeteren van het milieu
 - 5 verhogen van de welvaart
- Wat zijn de **twee** oorspronkelijke doelen van de Europese Unie die de leiders wilden bereiken? Schrijf de juiste **twee** nummers op.

tekst 5

Kroatië aangeklaagd vanwege stortplaats

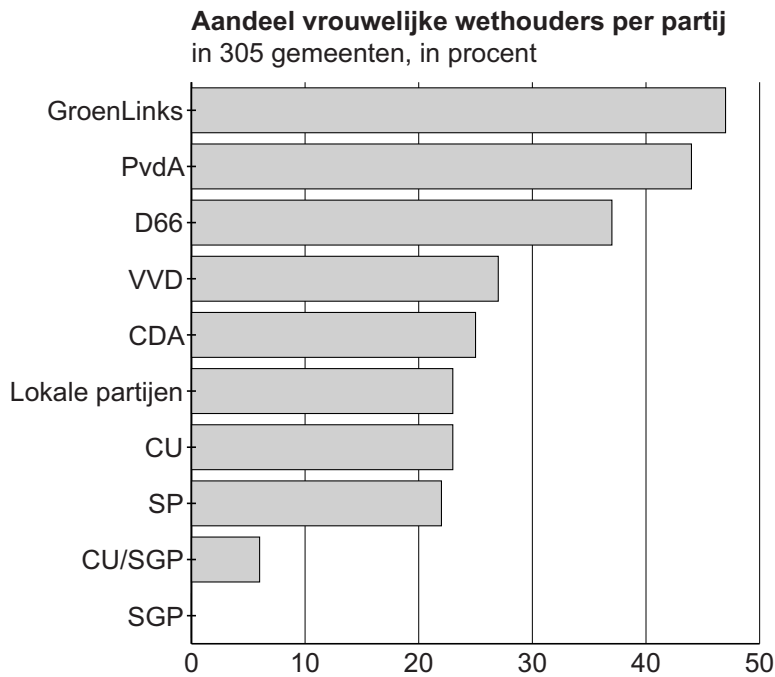
Kroatië heeft het milieu én de bewoners van de plaats Donje Biljane niet genoeg beschermd tegen industrieel afval. Dat vindt ... **(1)** ..., dat heeft besloten het land bij ... **(2)** ... aan te klagen.

naar: afvalonline.nl van 8 maart 2018

Lees tekst 5.

- 2p 8 Binnen de Europese Unie zijn er verschillende bestuursorganen.
- a de Europese Commissie
 - b de Europese Raad
 - c de Raad van de Europese Unie
 - d het Europees Hof van Justitie
 - e het Europees Parlement
- Welke bestuursorganen moeten er op de puntjes bij (1) en (2) in tekst 5 worden ingevuld?
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- bestuursorgaan (1) = ...
- bestuursorgaan (2) = ...

grafiek 1

landelijk 2018: 27%

2014: 21%

bron: www.nrc.nl van 15 juni 2018

- 2p 9 NRC Handelsblad heeft in 2018 onderzocht hoeveel mannelijke wethouders en hoeveel vrouwelijke wethouders er zijn per politieke partij. Hieronder volgen vier uitspraken naar aanleiding van grafiek 1.
- 1 Bij de PvdA is meer dan de helft van de wethouders een vrouw.
 - 2 Van een ecologische partij is bijna de helft van de wethouders een vrouw.
 - 3 Het CDA heeft ongeveer 75% mannelijke wethouders.
 - 4 In 2018 was het totaalpercentage vrouwelijke wethouders hoger dan in 2014.

→ Geef per uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

uitspraak 1 = ...

uitspraak 2 = ...

uitspraak 3 = ...

uitspraak 4 = ...

tekst 6

“Polen lijkt een dictatuur te worden”

De Sejm, de Tweede Kamer van het Poolse parlement, debatteerde over een wetsvoorstel om alle leden van het Hooggerechtshof te vervangen. Het parlement besliste dat het zelf voortaan rechters zal selecteren. “Het gaat hier op een dictatuur lijken”, zegt rechter Monika Frackowiak. Polen zal niet lang meer een rechtsstaat blijven, zo waarschuwt ze.

naar: NRC Handelsblad van 18 juli 2017

Lees tekst 6.

- 1p 10 Waarom gaat Polen op een dictatuur lijken volgens rechter Monika Frackowiak?
- A De machtscheiding komt in gevaar.
 - B De persvrijheid zal verdwijnen.
 - C Het algemeen kiesrecht zal komen te vervallen.
 - D Vrije verkiezingen zullen niet meer mogelijk zijn.

cartoon 1

bron: www.tomjanssen.net van september 2017

- 1p 11 Het regeerakkoord van kabinet-Rutte III was volgens de cartoonist zeer uitgebreid. Waarom is een uitgebreid regeerakkoord volgens sommige critici een knelpunt in het functioneren van het politieke besluitvormingsproces?
- A De oppositiepartijen krijgen hierdoor minder kans hun standpunten in het besluitvormingsproces van invloed te laten zijn.
 - B De regeringspartijen hebben samen dit akkoord gemaakt, hoewel ze in de Tweede Kamer vaak minder dan de helft van de zetels hebben.
 - C De regeringspartijen sluiten hierdoor teveel compromissen met de oppositiepartijen.

tabel 1

	landelijk bestuur	... (1) ...	gemeentelijk bestuur
volksvertegenwoordiging	parlement	... (2) ...	gemeenteraad
dagelijks bestuur	... (3) ...	het college van Gedeputeerde Staten	... (4) ...

2p 12 In de tabel staan de drie bestuurlijke niveaus in Nederland. Een aantal begrippen ontbreekt.

→ Geef voor de lege plekken 1, 2, 3 en 4 de juiste begrippen.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

(1) = ...

(2) = ...

(3) = ...

(4) = ...

afbeelding 2

Rob Jetten (links) en Klaas Dijkhoff (rechts) zijn in 2018 fractievoorzitter in de Tweede Kamer van een liberale partij.

bron: www.ad.nl van 10 oktober 2018 en www.wikipedia.nl

1p 13 Welke twee politieke partijen zijn dat?

- A CDA en D66
- B CDA en SGP
- C D66 en VVD
- D SGP en VVD

tekst 7

Kabinet zoekt steun voor pensioenakkoord

Het kabinet zoekt samenwerking met de oppositie in de Tweede Kamer. De minister van Sociale Zaken hoopt op steun van GroenLinks, SP en PvdA voor de hervorming van het pensioenstelsel. De drie partijen hebben afgesproken dat zij alleen gezamenlijk onderhandelen en zich niet uit elkaar laten spelen. GroenLinks, PvdA en SP willen ook eerder stoppen met werken mogelijk maken voor mensen in zware beroepen.

naar: www.volkskrant.nl van 30 oktober 2018

- 2p 14 De drie partijen uit tekst 7 behoren tot dezelfde politieke stroming en hebben als uitgangspunt dat ze willen opkomen voor de zwakkeren in de samenleving. Ook willen ze opkomen voor mensen in zware beroepen.
→ Tot welke politieke stroming behoren de drie politieke partijen uit tekst 7? Noem een **ander** uitgangspunt van deze politieke stroming.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
De drie partijen behoren tot de ... stroming en een ander uitgangspunt is

tekst 8

Schoolregels

Om de dagelijkse gang van zaken goed te laten verlopen in de school is het belangrijk dat er regels zijn die door iedereen worden nageleefd.

Voorbeelden van een aantal schoolregels:

- van elkaars spullen afblijven
- geen grof taalgebruik
- geen rommel maken

naar: www.munnikkenheidcollege.nl van april 2018

- 1p 15 In tekst 8 staan verschillende schoolregels die op de website van een school te vinden zijn.
Wat zijn deze schoolregels?
- A normen
 - B rechtsregels
 - C waarden
 - D wetten

tekst 9

Verdachte uit rechtszaal verwijderd

Een verdachte is op last van de rechter verwijderd uit de rechtszaal, omdat hij tijdens het aanhoren van de strafeis de ... herhaaldelijk onderbrak.

naar: www.nu.nl van 18 januari 2018

- 1p 16 Wat moet er op de puntjes in tekst 9 worden ingevuld?
- A advocaat
 - B getuige
 - C officier van justitie
 - D rechter

tekst 10

'Roekeloos' rijgedrag is te verwarrend

De term 'roekeloosheid' die in rechtszaken wordt gebruikt bij de zwaarste verkeersdelicten, moet uit de Wegenverkeerswet worden geschrapt. De Raad voor de rechtspraak geeft dit als advies aan de minister van Justitie en Veiligheid, die een wetsvoorstel voor zwaardere straffen voor verkeersdelicten voorbereidt.

In juridisch opzicht betekent roekeloosheid in het verkeer iets heel anders dan in het dagelijkse taalgebruik. Dat verschil leidt bij de slachtoffers en betrokkenen tot onbegrip over de hoogte van de straffen, zegt de Raad. Gedrag dat op mensen al snel overkomt als roekeloos, is dat in een rechtszaak vaak niet, schrijft de Raad.

De rechter komt in verkeerszaken alleen in uitzonderlijke, zware gevallen tot het oordeel 'roekeloosheid' vanwege de manier waarop de term in de wet is omschreven. Een 'roekeloze rijder' moet zich buitengewoon onvoorzichtig hebben gedragen en hij moet bewust een zeer ernstig gevaar hebben veroorzaakt. In het dagelijks taalgebruik betekent 'roekeloos' onverantwoordelijk.

Op dit moment is het vaak lastig voor slachtoffers en betrokkenen van verkeersongevallen om te begrijpen hoe een rechter tot de uitspraak komt. Zeker als er dodelijke slachtoffers zijn, is het moeilijk te accepteren dat de veroorzaker van een ongeval soms relatief licht gestraft wordt. Om een einde te maken aan de onduidelijkheid, is het beter om deze term helemaal uit de wet te halen, stelt de Raad.

naar: www.metronieuws.nl van 29 mei 2018

Lees tekst 10.

- 1p 17 Een van de redenen om de term 'roekeloosheid' uit de wet te halen is omdat sommige mensen vinden dat er nu te laag gestraft wordt. De minister van Justitie en Veiligheid werkt aan een wetsvoorstel om verkeersdelicten zwaarder te kunnen straffen.
- Noem een doel van straffen waarmee de minister de slachtoffers en betrokkenen tegemoet wil komen?

Zie tekst 10.

- 1p 18 Welke macht neemt het uiteindelijke besluit of de term 'roekeloosheid' wordt geschrapt?
- A de rechterlijke macht
 - B de uitvoerende macht
 - C de wetgevende macht

tekst 11

Tieners van de weg gehaald

Twee tieners van veertien en vijftien jaar, die er vandoor waren gegaan met een auto, zijn van de weg gehaald.

Agenten merkten de twee jongens op toen ze op een verkeersplein stilstonden. Toen de agenten ernaartoe reden, gingen de jongens er vandoor. De twee jongens werden uiteindelijk door de politie staande gehouden. Ze zijn meegenomen naar het politiebureau, waar de ouders de jongens konden ophalen.

naar: www.telegraaf.nl van 26 december 2017

- 1p 19 Welke taak van de politie herken je in tekst 11?
- A dienstverlening
 - B handhaving van de openbare orde
 - C hulpverlening
 - D opsporing van strafbare feiten
- 1p 20 In tekst 11 is te lezen dat de ouders de jongens konden ophalen. Het is mogelijk om de jongens nog aan te pakken vanwege hun gedrag. Welke mogelijkheid heeft de politie om de jongens uit tekst 11 aan te pakken?
- De politie kan
- A de jongens doorverwijzen naar Bureau Halt om daar aan een passende aanpak mee te werken.
 - B de jongens voor maximaal een jaar naar een tuchtschool sturen om heropgevoed te worden.
 - C de ouders van de jongens maximaal drie maanden vastzetten, omdat zij verantwoordelijk zijn voor het gedrag van hun kinderen.
 - D de scholen van de jongens verplichten ze van school af te sturen wegens onaangepast gedrag.

tekst 12

Handsfree mag ook niet

Een automobilist had een boete van 230 euro gekregen, omdat hij een mobieltje bediende. Zijn telefoon zat in een handsfreehouder. Hij stapte naar de kantonrechter. Die oordeelde dat aanraken gelijk staat aan het vasthouden van een telefoon, wat verboden is.

naar: www.metronieuws.nl van 7 maart 2018

- 1p 21 Leg met behulp van een gegeven uit tekst 12 uit of het bedienen van een mobiele telefoon tijdens het autorijden een misdrijf of een overtreding is. *Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
Het is een ..., want ...

tekst 13

Jarenlange celstraffen voor woningoverval en bedreiging

Twee mannen zijn door de rechtbank veroordeeld tot drie en vierenhalf jaar cel voor een woningoverval. Ze bedreigden de bewoner en stalen 8200 euro, een aantal gouden munten en een iPhone.

Het Openbaar Ministerie eiste een celstraf van vijfenhalf jaar tegen beide verdachten. De veroordeelden moeten het slachtoffer ieder ook 750 euro smartengeld betalen van de rechtbank. Het slachtoffer heeft nog steeds nachtmerries.

naar: www.omroepwest.nl van 16 februari 2016

- 2p 22 Criminaliteit heeft twee soorten gevolgen: materiële en immateriële. In tekst 13 zijn beide gevolgen te herkennen.
→ Geef per gevolg een voorbeeld uit tekst 13.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Een materieel gevolg: ...
Een immaterieel gevolg: ...

tekst 14

“Wees voorbereid op criminaliteit”

In een supermarkt in Den Haag doet de minister van Veiligheid en Justitie een oproep aan alle winkelmedewerkers in Nederland om zich goed voor te bereiden op criminaliteit, om zo agressie en geweld op de winkelvloer te verminderen.

Via een gratis lespakket leren winkelmedewerkers hoe zij agressie en geweld kunnen voorkomen. En als het toch zover komt, hoe zij daar het beste mee kunnen omgaan.

naar: www.rijksoverheid.nl van 4 oktober 2017

Lees tekst 14.

- 1p 23 Er zijn verschillende soorten overheidsbeleid in Nederland ten aanzien van criminaliteit.
Welk soort beleid is te herkennen in de tekst?
- A gevangenisbeleid
 - B opsporingsbeleid
 - C preventief beleid
 - D vervolgingsbeleid

tekst 15

Informatie bij het kopen van producten op Marktplaats

Hoe voorkom ik dat ik me schuldig maak aan het kopen van gestolen producten?

Marktplaats wordt soms gebruikt om gestolen producten (door) te verkopen, vaak voor (onrealistisch) lage prijzen. Het is niet toegestaan om gestolen producten te (ver)kopen via Marktplaats.

Voorkom dat je je hier aan schuldig maakt.

- 1 Vraag naar het serienummer van het product.
- 2 Controleer aan de hand van het serienummer of het product als gestolen geregistreerd staat bij de politie.

naar: www.marktplaats.nl van november 2018

- 1p 24 Over welke vorm van criminaliteit gaat de informatie in tekst 15?

tekst 16

Wetsvoorstel Computercriminaliteit naar Eerste Kamer

De minister van Justitie en Veiligheid heeft het wetsvoorstel Computercriminaliteit bij de Eerste Kamer ingediend. Het wetsvoorstel geeft politie en justitie de bevoegdheid om onopgemerkt de systemen van verdachten binnen te dringen, zoals een smartphone of computer. Vervolgens mag de politie op deze systemen gegevens ontoegankelijk maken of kopiëren, maar ook communicatie aftappen of observeren. Voordat de politie systemen mag hacken, moet er eerst toestemming van de rechter-commissaris zijn op verzoek van de officier van justitie.

naar: www.security.nl van 7 mei 2018

Lees tekst 16.

- 2p **25** In een rechtsstaat heeft de overheid twee taken: rechtshandhaving en rechtsbescherming. In tekst 16 is de taak rechtsbescherming te herkennen.
- Leg uit wat rechtsbescherming is en geef een voorbeeld daarvan uit tekst 16.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Rechtsbescherming is ... en een voorbeeld uit tekst 16 is ...

- 2p **26** Om criminaliteit te verklaren wordt onderscheid gemaakt tussen
- individueel crimineel gedrag en
 - criminaliteit als een maatschappelijk verschijnsel.
- Hieronder volgen vier mogelijke oorzaken van criminaliteit:
- 1 het hebben van gedragsproblemen in het gezin en op school
 - 2 een veranderend norm- en waardebesef door ontzuiling
 - 3 een lage pakkans
 - 4 sociale ongelijkheid tussen groepen
- Geef per oorzaak aan of die past bij individueel crimineel gedrag of bij criminaliteit als een maatschappelijk verschijnsel.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

oorzaak 1 = ...

oorzaak 2 = ...

oorzaak 3 = ...

oorzaak 4 = ...

tekst 17

Gevangenisstraffen geëist voor apothekers

De eigenaren van de Verenigde Apotheken Limburg hebben een gevangenisstraf van 30 maanden, waarvan zes maanden voorwaardelijk, tegen zich horen eisen.

Daarnaast werd er geëist dat de eigenaren een boete van 800.000 euro moeten betalen. De eigenaren worden er van verdacht dat ze jarenlang en stelselmatig opzettelijk onjuiste medicijnen hebben gedeclareerd bij zorgverzekeraars. Op die manier zouden ze zorgverzekeraars voor meer dan 17 miljoen euro hebben opgelicht, zegt het Openbaar Ministerie (OM).

naar: www.1limburg.nl van 27 maart 2018

Lees tekst 17.

2p 27 Hieronder volgen zes begrippen:

- 1 fraude
- 2 internationaal georganiseerde misdaad
- 3 witteboordencriminaliteit
- 4 zware criminaliteit
- 5 gokactiviteiten
- 6 veelvoorkomende criminaliteit

→ Welke **twee** begrippen passen bij tekst 17? Schrijf de juiste twee nummers op.

Zie tekst 17.

1p 28 Uit welke groep(en) sancties komen de eisen van het OM in tekst 17?

- A uit de bijkomende straffen
- B uit de hoofdstraffen
- C uit de hoofdstraffen en de bijkomende straffen
- D uit de hoofdstraffen en de maatregelen
- E uit de maatregelen en de bijkomende straffen

tekst 18

Kritiek op plan voor snijden in rechtsbijstand

Mensen met een laag inkomen kunnen in de toekomst niet meer vanzelfsprekend een beroep doen op een gesubsidieerde advocaat¹⁾ als zij bijvoorbeeld gaan scheiden, ontslagen worden of schulden hebben. Dat staat in plannen van de minister voor Rechtsbescherming. Uit de Tweede Kamer klinken kritische reacties. Ook de coalitiepartijen vinden dat de plannen te ver gaan.

noot 1 Met gesubsidieerde advocaat wordt bedoeld dat een deel van de advocaatkosten wordt betaald door de overheid.

naar: www.nos.nl van 25 september 2018

Lees tekst 18.

- 2p **29** Volgens sommige critici zou het afschaffen van een gesubsidieerde advocaat kunnen leiden tot klassenjustitie.
- Wat is klassenjustitie? Leg uit dat de plannen van de minister voor Rechtsbescherming volgens critici kunnen leiden tot klassenjustitie.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Klassenjustitie houdt in ...
- en de plannen van de minister voor Rechtsbescherming kunnen volgens critici hiertoe leiden, omdat ...
- 2p **30** In de wet zijn de rechten van de verdachte vastgelegd, zoals het recht op hulp van een advocaat.
- Hieronder volgen vier uitspraken over de rechten van een verdachte.
- 1 Een verdachte heeft recht op een eerlijk proces voor een onafhankelijke en onpartijdige rechter.
 - 2 Een verdachte is onschuldig totdat hij door de rechter schuldig is bevonden.
 - 3 Een verdachte mag voor onbeperkte tijd worden vastgehouden.
 - 4 Het is volgens de wet mogelijk om rekening te houden met bijzondere kenmerken van een verdachte.
- Geef per uitspraak aan of deze juist of onjuist is.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- uitspraak 1 = ...
- uitspraak 2 = ...
- uitspraak 3 = ...
- uitspraak 4 = ...

tekst 19

Hoger beroep levert vaak lagere straf op

Wie in hoger beroep gaat tegen een vonnis van de rechtbank bij een misdrijf, maakt een grote kans op een mildere straf. In een op de drie gevallen pakt een gevangenisstraf, taakstraf of boete lager uit.

Verdachten en advocaten bereiden zich in hoger beroep ook gericht voor. “Je weet precies om welke redenen een verdachte in eerste instantie is veroordeeld”, zegt de voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten. Die punten kun je in hoger beroep aanvechten door bijvoorbeeld getuigen of experts in te schakelen.”

naar: www.ad.nl van 29 maart 2017

Lees tekst 19.

- 1p 31 In een rechtszaak heeft een verdachte van een misdrijf het recht om tegen het vonnis van de rechtbank in hoger beroep te gaan. Waar wordt deze zaak in hoger beroep behandeld en waar kan het eventueel daarna nog naar toe?
- A bij de Hoge Raad, daarna bij de rechtbank
 - B bij de Hoge Raad, daarna bij het gerechtshof
 - C bij het gerechtshof, daarna bij de Hoge Raad
 - D bij het gerechtshof, daarna bij de rechtbank

Maatschappelijke analyse: ramptoerisme

Bij de beantwoording van de vragen 32 tot en met 42 maak je gebruik van de teksten 1 tot met 4 en de afbeelding van het bronnenboekje.

Inleiding

Ramptoerisme is het verschijnsel dat mensen plekken bezoeken waar een ramp plaatsvindt of heeft plaatsgevonden. Deze mensen, ook wel ramptoeristen genoemd, kunnen op verschillende manieren voor overlast zorgen. Via de sociale media delen ze soms beelden die ze ter plaatse maken, direct met anderen.

Lees tekst 1.

- 4p 32 Ramptoerisme is een maatschappelijk vraagstuk. Een maatschappelijk vraagstuk heeft een aantal kenmerken. Een kenmerk is bijvoorbeeld dat veel mensen het onwenselijk vinden.
→ Noem twee **andere** kenmerken van een maatschappelijk vraagstuk die in tekst 1 te herkennen zijn en leg je antwoord uit.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk 1: ..., want in de tekst staat ...
Kenmerk 2: ..., want in de tekst staat ...

Zie tekst 1.

- 2p 33 Een maatschappelijk vraagstuk is vanuit vier invalshoeken te bekijken. In tekst 1 zijn twee invalshoeken te herkennen: de politiek-juridische invalshoek en de veranderings- en vergelijkende invalshoek.
→ Geef bij elk van deze invalshoeken een citaat uit tekst 1.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
1 citaat politiek-juridische invalshoek ...
2 citaat veranderings- en vergelijkende invalshoek ...

Zie tekst 1.

- 1p 34 In tekst 1 staat dat sommige Tweede Kamerleden willen dat de minister het mogelijk maakt om ramptoeristen strafrechtelijk aan te pakken. Wie beslist of het filmen van ernstige ongelukken en rampen strafbaar wordt gesteld?
- A de koning
 - B de politie
 - C de regering
 - D het ministerie van Justitie en Veiligheid
 - E het parlement

Lees tekst 2.

- 1p 35 In tekst 2 komt niet alleen iemand aan het woord die een ongeluk heeft gefilmd, maar ook de politie die woedend is over het gedrag van deze filmers.
Bij een objectieve berichtgeving passen bepaalde criteria. Een van die criteria is het scheiden van feiten en meningen.
→ Welk **ander** criterium van objectieve berichtgeving is toegepast in tekst 2?

Zie tekst 2.

- 2p 36 De overheid moet in een rechtsstaat terughoudend zijn met het verbieden van publicaties zoals filmpjes en blogs in de media.
→ Noem **twee** grondrechten waarom de overheid terughoudend moet zijn bij het verbieden van publicaties.

Lees tekst 3.

- 4p 37 Columnist Ahmed Aarad heeft een column geschreven over ramptoerisme. Tekst 3 is een fragment uit de column. Als de media berichten over een bepaald maatschappelijk vraagstuk, dan kunnen ze verschillende functies voor personen vervullen, zoals de informatieve functie en de amusementsfunctie.
→ Noem twee **andere** functies van de massamedia die tekst 3 vervult.
Geef bij elke functie een uitleg.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
functie 1 is ... want ...
functie 2 is ... want ...

Zie tekst 1, 2 en 3.

- 1p 38 Media hebben commerciële belangen en daar houden ze met het aanbod van het nieuws rekening mee.
→ Uit welke tekst blijkt dat commerciële belangen een grote rol spelen bij het plaatsen van nieuws over menselijk leed? Geef een citaat bij je keuze.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Dat blijkt uit tekst ... en een citaat is

- 1p 39 Naast commerciële belangen spelen er nog andere criteria een rol bij de selectie van nieuws.
→ Noem twee **andere** selectiecriteria die de media kunnen gebruiken bij het plaatsen van foto's en filmpjes van ongelukken en rampen.

Zie de afbeelding.

- 2p 40 De Telegraaf vroeg lezers naar hun mening over ramptoerisme. In de afbeelding worden die meningen weergegeven.
Hieronder volgen vier uitspraken naar aanleiding van de afbeelding.
- 1 Het diagram is een voorbeeld van objectieve berichtgeving.
 - 2 Een meerderheid van de ondervraagden vindt dat er een norm wordt overschreden.
 - 3 Een meerderheid van de ondervraagden denkt dat het geven van boetes helpt bij het aanpakken van het filmen van ongelukken.
 - 4 1% van de ondervraagden heeft geen mening of het geven van boetes wel of niet helpt.
- Geef per uitspraak aan of deze juist of onjuist is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
uitspraak 1 = ...
uitspraak 2 = ...
uitspraak 3 = ...
uitspraak 4 = ...

Lees tekst 4.

- 1p 41 Het Rode Kruis wil bespreekbaar maken dat het filmen van ongelukken aangepakt moet worden.
→ Noem een theorie van de massamedia die van toepassing is op de campagne van het Rode Kruis.

Zie tekst 4.

- 2p 42 Bij maatschappelijke vraagstukken zijn vaak belangenorganisaties betrokken.
→ Noem twee belangenorganisaties die bij het maatschappelijk vraagstuk ramptoerisme betrokken zijn en welke in de teksten zijn te herkennen.
Leg uit welk machtsmiddel beide belangenorganisaties gebruiken om dit maatschappelijke vraagstuk onder de aandacht van de politiek en het publiek te krijgen.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Twee belangenorganisaties zijn ... en ... en het machtsmiddel dat zij gebruiken is ...

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.